

גליון שיחת חברים מימי הנחל

י"ז ע"י
איחוד האברכים הצעירים דחסידי ברסלב ירושלים
"מורשת הנחל"

אדר א' תשע"ט

גליון ל"ג

נקודת החבר

אפרים בידרמן

(רק קצת התאמצות להוליד בלב אהבת חברים נאמנה... שלא יעשה מן השפה ולחוץ...).

כמו כן מאידך גיסא, גם לחבר אשר נראה שאינו שייך לשיחה עמוקה (או פשוטה) בענייני עבודת ה', ועכ"פ אין לי כעת דיבור אתו, אפשר להחיותו ע"י הארת פנים, וכמבואר בדברי רביז"ל נעשים מזה דברים נפלאים. וכגון מה שמבואר בתורה י' כי ע"י רעים רבים נעשה אויר נח וזך ואז שמעו של מרדכי הולך בכל המדינות, וע"י זה יכולים להתקרב הרבה נפשות. וכידוע מה שמתאר הרה"ח ר' שמואל הורביץ זצ"ל ביומנו, את האהבה המופלאה ששררה בקיבוץ הקדוש בר"ה באומן, וכיצד קיבלו איש את רעהו בברכת "שלום עליכם" לבבי.

בקשר לתורה הזמנית

ומכיון שרבים עוסקים כעת במסגרת התורה הזמנית בתורה ב' "אמור אל הכהנים", חשבתי לומר בדרך צחות, בהקדם מה שנראה בתורה כי העיקר הוא התפילה, משמע שיש טפל, וכן משמע בסוף התורה שרבינו מוסיף "נמצא שכל המעשים טובים שלנו וכל התפילות" הרי שבנוסף לתפילה יש גם את המעשים טובים, ואפשר לומר שזה גם ענין הארת פנים, כי הרי אנו רוצים להשיג ע"י תפילותינו שיאיר ה' פניו אלינו, אם כן ע"י אתערותא דלתתא נגרום אתערותא דלעילא, שזה גם ענין תפילותינו באריכות אפיים, וע"פ דברי מוהרנ"ת (הלכות נחלות ד') על פרשיות אלו של בניית המשכן, שמבאר על פי דברי רבינו, שהתפילה של כל אחד נעשה איבר מהשכינה ונקבע להיות חלק במשכן, וכל אחד כפי תפילתו יש לו חלק במשכן, ויש מה שתרמו כל משפחה, ובזה תלוי גם הסדר ששכנו סביב המשכן, וא"כ כפי מה שנהיה מאירין זה לזה כן נעורר עלינו מלמעלה.

יהי רצון שנוכח לזה, והעיקר ע"י תפילותינו שיעשו פירות, ונתחזק כל אחד כפי מה שיוכל, וע"י זה נוכל לחבר חלקינו במשכן, להכניס ולסעדה להיות 'ריעות מובאות לצדיק' שיגמור ענינו על ידי זה, ויאר ה' פניו אלינו, ויכמרו רחמיו, וישלח גואלו משיח צדקנו, ויגמור בשלימות בנין המשכן, במהרה בימינו אמן.

מאחר ואני חדש מקרוב באתי לחסות בצל האילן הק', איני יודע איך ובמה לבא בכתובים במסגרת גליון קדוש זה, אך בכל זאת אכתוב נקודה השייכת לליבי כעת.

ידוע כמה היה חשוב אצל רביה"ק מעלת החבורה, כמו שאמר בסוף ימיו "רק אתם תחזיקו עצמכם ביחד אז תהיו אנשים כשרים, ולא כשרים בלבד אלא צדיקים וטובים תהיו" (חיי"מ ריח), וב"ה באמת רואים הדגש ששמים באיחוד האברכים על הישיבה בצוותא ובדיבוק חברים, כאשר עינינו תחזינה בגליון הנפלא הזה, ריבוי החבורות בכל עת וזמן ובכל גוון וציור.

הארת פנים

בכך רציתי להאיר נקודה בענין הארת פנים, שיכולה להיות עצה נפלאה להחזיק עצמנו ביחד. כי הנה בפשיטות כמעט ולא שייך להיות ממש קרוב לכל אחד ואחד בשלימות ולקיים עמו שיחת חברים וכיו"ב, מחמת שכל אחד עוסק בנקודת עצמו וטרוד בסדר יומו, או מחמת שאר סיבות שממציא המדמה בשפע. אבל ע"י הארת פנים אפשר בקל להיות קשור באמת לכל אחד ואחד, ועצה זו הרי שייך בכל עת ובכל זמן, שכן די באמירת "א גוט מארגן" בלבביות ולהתעניין אחד בשלום רעהו וכדו' כדי להשאיר רשימו.

והרי רביה"ק אמר "העולם ראוי שיתמחו עצמן על האהבה שבינינו" (חיי"מ רצב), משמע כי האהבה שבין אנשי שלומינו תהיה בדבר הניכר כלפי חוץ עד שראוי שיתמחו על כך ויפליאו זאת, ומה שייך יותר מדבר זה של הארת פנים אחד לחברו שזה ניכר לעין כל האהבה והאחדות.

עבודה השייכת לכל

ועל אף שעצה זו נשמעת כפשוטה מיד, ואינו נראה כ'עבודה' כמו שאר ענייני עבודת ה', אדרבה, מכיון שזוהי עצה פשוטה וקלה היא שייכת לכל אדם, בכל מקום, ובכל זמן, ואף כאשר הוא מרגיש כי במצבו הוא צריך לעמול ולטפס לשאר עבודות, כלומר להתעלות ממקומו שהוא נמצא כעת כדי להגיע אליהם, הרי שהעצה של הארת פנים הוא שייך גם שייך בלי עמל ויגיעה מרובה

דבר האיחוד

היה משהו באוויר שלא שייך להוריד במילים. הרגשת הצמא ששרר שם בלתי ניתנת לתיאור. אך לא צמא למים. כי אם לשמוע את דבר ה'. גם המארגנים והנואמים התפלאו נוכח הרצון והאמת הפנימית של כל אחד ואחד מהאברכים שהתאספו לשמוע ולדעת אלו הם הדברים הצריכים תיקון, ומהו הדרך והעצה לכך. כאשר התאספו ובאו למעלה ממאה אברכים, בכינוס המיוחד בליל ישי' לסדר "והייתם לי סגולה מכל העמים". לשמוע ולדעת אלו הם הדברים הצריכים תיקון. המחזה המפעים עוררה נימה ושתיים במיתרי לבות המארגנים. הנכונות לשמוע את הצריך תיקון, מוכיחה עד כמה האמת בוערת בלבנו, ומראה כי מדובר כאן באברכים המבקשים את האמת באמת, וכוספים לשלימות ובהירות בכל דרכי העבודה, בלי להתפשר. אשרינו!

סיפור התקרבות

אהרן גרומן

וידא את האור כי טוב

בעז"ה אספר מקצת מדרך התקרבותי לאור רביה"ק הנגמ"ח ולחסידות ברסלב, כפי שאנו רואים לאחרונה אצל אנ"ש לכתוב ולפרסם ברבים, כדי לקבל דין מן דין. ואף שהזהירנו להתרחק מפרסום אולם ראיתי והעידו בפני כי זאת תהיה לתועלת הרבים, ע"כ אמרתי לא אמנע טובה, וזה החלי בס"ד.

אגב, אוסיף לומר מנימה אישית, כי סיפור התקרבות אינו רק סיפור דברים מה שהיה כבר, כי אם כן מה תועלת יש לנו מסתם סיפורי מעשיות, אלא יש להודות לה' על כל יום בפני עצמו שזוכים לקיים עצות של הרבי וזוכים להתקרב עוד ועוד.

גדלתי וחונכתי בקהילה חמה ואהובה שהולכים בדרך של הבעש"ט הק' ותלמידיו זי"ע המקפידים על הלבוש המסורתי של ירושלים עיה"ק, ורחוקים מכל סיג ופגם של הרחוב. אבל כמו בשאר מקומות לא למדו בספרי ברסלב, ולכן על אף שאין שם התנגדות מיוחדת, בכל זאת המשכתי בדרך זו, ולא התעמקתי יותר מדי בספרים אלו.

ובכל זאת, עוד בימי ילדותי ובהמשך בבחרותי, הייתי מתפעל מהנהגת חסידי ברסלב הוותיקים והתמימים, כאשר ליד בית הורי התגוררו כמה מאנ"ש, וראיתי איך שבחצות הלילה הם כבר ערים, מחכים לטנדר לנסוע לכותל המערבי, או לשדה להתבודדות לקיים עצת הניעור בלילה, כן הייתי רואה אותם בהשתטחות על קברי צדיקים ובפרט בציון שמעון הצדיק שהייתי גר בשכונת שמואל הנביא הקרוב אליו, והייתי רגיל לילך לשם, והתפעלתי לראות אותם שופכים נפשם בתפילות ובקשות ולאחר מכן יוצאים בריקודים והמחאת כף, ומכל זה התעורר לבי מאוד ונראה בעיני התנהגותם כי טוב בהם לעבוד את ה', על אף שלא גודלתי על כך כאמור, הערכתי את חסידי ברסלב, ודרכיהם, בפרט העצה של תפילה והתבודדות בשיחה בינו לבין קונו בהשתפכות, והייתי מקיים את העצות מדי פעם, כמו"כ הייתי אומר תיקון הכללי, וכן עשיתי התבודדות בכותל המערבי ובשמעון הצדיק.

שיחת חברים

לאחר נישואי, נכנסתי לכולל חשוב למצוינים פעה"ק ירושלים ת"ו, שם למדו בין השאר אברכים חשובים ועובדי ה' מחסידי ברסלב, ומפעם לפעם היינו משוחחים בעבודת ה' ובעצות של הרבי, ומאת ה' היתה זאת, שנמשכתי מאוד אחר הדיבורים האלו שהחיו את נפשי בשבעה משיבי טעם. ואכן כאן המקום להודות לאלו האברכים שקיימו עצת הרבי להשקות אילנות, שבזכותם ב"ה אני יודע מאור רבינו הק'.

כמו"כ בעת שהיינו נוסעים - חברי הכולל - בער"ח אלול להשתטח על קברי הצדיקים, שזהו נחלת חסידי ברסלב, התעוררתי מהתפילות והריקודים, וכן על הדרך היינו מרבים לשוחח דיבורים פשוטים של אמונה והתחזקות, וכן דברי התעוררות והתחדשות בעבודת ה', וכך נמשכתי יותר ויותר, ועם הזמן התחלתי ללמוד ספרי רבינו הק', וכן באמירת ליקוטי תפילות.

בזכרוני מונח עדיין איך שתפס אותי במיוחד התפילה הנוראה

לפורים, איך שמוהרנ"ת מבקש לזכות לקיים את כל המצוות של פורים, ומפרט אותם בפרטיות.

כן התעוררתי מאוד מתורה רפ"ב "אזמרה", והאיר בי במיוחד העניין ללכת עם נקודות טובות, וגם שאר עצותיו הקדושים שאין כאן המקום והזמן להאריך.

אומן ראש השנה

כמו בכל הסיפורים, אחד מהמדדים העיקריים של המקורב הוא הנסיעה לראש השנה לאומן.

ובכן, מגיע ימי חודש אלול, וחסידי ברסלב מתכוננים לנסיעה הק' לרבינו באומן בשמחה ובהתחדשות, ולבי יוצא מגעגועים וכיסופים ברצון עז ותשוקה לנסוע ולהשתתף בקיבוץ הק' עם אנ"ש, וגם החברים מחזקים אותי לשבור את המניעות ולנסוע. אבל עדיין לא הייתי מוכן מכמה בחינות, ובמעמקי לבי עדיין שכן היצר של "מה יאמרו הבריות!?!...". וכן עברו כמה שנים ולא זכיתי לנסוע.

והנה גלגל ה' לחזק אותי כי הגיע הזמן להתגבר גם על מניעה זו, וזאת באמצעות אחד מהקהילה שאני משתייך אליו, שנסע לאומן על ראש השנה שנת תשע"א. וכאשר פגשתי אותו לאחר מכן, הוא דיבר על ליבי כי אין ממה לחשוש כל זמן שלא נכנסים בוויכוחים ומחלוקות, זאת ועוד שבאותה שנה היתה איזה צרה במשפחתנו ל"ע והרביתי אז בתפילות ובקשות והתבודדות הרבה בפשיטות ממה שראיתי ושתייתי מ'מימי הנחל' כי עיקר כלי זיין של האיש הישראלי הוא התפילה, ובכח האמונה הזאת התחזקתי מאוד בעניין של הרבי שאמר: "גאר מיין זאך איז תפילה", ומתוך כך נפל בי ההכרה שהרי רבינו גם אמר "גאר מיין זאך איז ר"ה", ומחמת כל זה הרגשתי כי לקראת ר"ה תשע"ב עלי לנסוע לאומן להשתתף בקיבוץ הקדוש.

וכך ביום כ' אלול ימים ספורים לפני שכל הציבור מתעלים ונוסעים אומנה, עדיין רחש לבי בקרבי בבלבולים וספיקות הן ולא. ב"ה מצד המשפחה לא היה כ"כ מניעות, אבל מניעות מחמת ממון היו גם היו, וכן מניעת המח מעצם הנסיעה וכל המסתעף, עד שבחסידי ה' ובהתחזקות מחברים קנתי כרטים נסיעה בעזרת הלוואות ונדבות מכמה אנשים, ובגודל התלהבות לבי לא חשבתי גלל על מקום ללון ועל אוכל, העיקר להיות אצל הרבי.

וככה הגעתי לקראת ליל זכור ברית באומן, ומכיון שלא היה לי אכסניה עמדתי בכיכר פושקינא מחשב את צעדי הבאים, והנה זימן ה' לידי ואחד בא והציע לי כי יש לו מיטה פנויה ללילה זו, וברוך ה' היה לי להניח את הראש לכמה שעות, לצבור כחות אחרי שטלטלתי עצמי בטלטול הקשה...

ועל אף שכמעט לא ישנתי התגברתי כארי וקמתי לומר הסליחות "זכור ברית" יחד עם כלליות אנ"ש בקלוז, ולאחר מכן התפילה כותיקין.

לאחר התפילה הרחוב לי אחד בגודל הענין של ההשתטחות על הציון בער"ה והתיקון הכללי והוידוי דברים, ותיכף קמתי ועליתי לציון הק' בהתרגשות רבה ועשיתי כל הסדר הנ"ל בהתרגשות רבה

והתעוררות רבתי, אף שהייתי עדיין מאוד מוטרד מכל הבילבולים והאכסניה. וב"ה לא עזבני, ולקראת התקדש היום הקדוש מצאתי מקום עם היימישע יונגעלייט כלבבי, לקיים את ימי ראש השנה הקדוש בכל פרטיה ודקדוקיה.

וכך עברו עלי ימי ר"ה בהתעלות והתרוממות רבה, הגם שבתחילה היה לי קצת קשה עם הנוסח וכדו' שלא הייתי רגיל בזה כמו כן היה חסר לי כמה מהנהגות הנהוגות בחצרות החסידים כגון להתברך לשנה טובה אצל הרבי והדרשה לפני התקיעות וכדו', אך בכל שעה שעברה, גאו בלבי רגשותי בשמחה והתחזקות כי הנה אני נמצא אצל הנהר המטהר מכל הכתמים, וכי הוא עוסק בתיקון נשמותי ומה לי לחסרונות כאלו...

כעבור ימי ראש השנה גמלה בלבי ההחלטה "פה אשב כי אייתייה", והתחלתי ביתר שאת לנהוג בכל סדר היום כרצון רבינו, לקום בחצות ולקיים את עצת ההתבודדות בקביעות, וכמו שידוע כי אין חוזק כתחילת החסידות, בער לבי אז בשלהבת אש קודש, עד שכמעט לא הסתכלתי בחיזו דהאי עלמא, וזכיתי להרבות בלימוד התורה הק' ובספרי רבינו. כמו"כ קבעתי חברותא ללמוד בספה"ק ליקוטי מוהר"ן מידי יום ביומו, והרגשתי חיות גדולה בעבודת ה'.

כמו"כ הייתי בא לחבורה של הר"ר שמעון צבי שפירא המתקיימת בימי שני בבית הר"ר אליעזר קירשבוים, וקיבלתי ממנו הרבה לקיים את עצותיו של רביה"ק בתמימות ופשיטות.

כמו כן הייתי הולך לשיעורים של משפיעי אנ"ש, ומלבא לפומא לא גליא הנעימות והחיות לשתות מהנחל נובע מקור חכמה. כה יתן להרבות עוד ועוד, ולהתקרב אליו ביתר שאת ועזו.

הדרך להתקרב אל הקדושה

בשולי הסיפור, אציין מה שאומר רבינו בליקו"מ (כ"ז) "רציצא" אות

ז), כי הטעם שקיבלו בני ישראל את השבת במרה היא, כי כן דרך השלום להתלבש במרה ואח"כ זוכים להרפואה והישועה, ובליקוה"ל מרחיב בזה הרבה, כי כך הוא הדרך, כאשר מתקרבים אל הקדושה מוכרח שיעבור במרירות הרבה כמו שכתוב "הנה לשלום מר לי מר" עד שזוכים להסמים של הרפואה.

וכך הרגשתי אף אני, מאחר שהייתי מורגל בקהילה חסידית, וכל המכיר יודע כי המה שונים בהרבה דברים מחסידות ברסלב, בפרט בענינים של האדמו"רות וזמני התפילות וכדו', אבל ב"ה בחסדי הבורא הגעתי למסקנה כי יש להשליך את השכל, רק לקיים העצה של הרופא הגדול בתמימות ופשיטות. וחשבתי לומר, כי העניין של הרבי הוא כמו "קמח", ואף על פי שיש דרך של סוכר, ומקופיא זה יותר מתחשק ומתוק, אך מ"מ כדי לחיות חיים בריאים ואיתנים מוכרחים את ה"קמח" - בגימטריא "נחמן", וכמו שאמרו חז"ל הכל צריכים למרא חייטיא.

ואסיים עם מה ששמעתי בשם רלו"צ שאמר: אף שכולם אהובים וברורים וקדושים, ובכל מקום נמצא האמת, אבל האמת לאמיתה הוא אצל רבינו!.

זכני השי"ת שאזכה באמת להתחדש ביתר שאת בקרב כל חסיד ברסלב, ועם כל ישראל, בעצות של רבינו בתמימות, לחזות בנועם ה', אמן כן יהי רצון.

ג. ב. לאחרונה זיכנו השי"ת לפתוח חבורה חדשה למקורבים מקהילות החסידים, לשבת בדיבוק חברים ולקיים דיבורי התחזקות והתעוררות בשילוב שירות ותשבחות. החבורה מתקיימת בימי שלישי, בשעה 7:10 בערב, בעזרת נשים הישן דבית מדרשנו הגדול מא"ש.

מתוך דברי הרה"ח ר' שמעון י. שפירא שליט"א ב"כינוס כללי" - ליל שישי פרשת יתרו

וכמה שהולכים יותר בצניעות יש יותר ברכה בבית ומקרב את הגאולה.

ועלינו לזכור, כי זה הנסיון של הדור. הבעל דבר מתפשט מאד בדורות האחרונים ומטעה את האדם לחשוב אולי אפשר להקל, אולי באופן כזה מותר? והפלא הוא שבדברים אחרים מחמירים יותר ויותר, רק בצניעות מקילים ויורדים מטה מטה רח"ל. רבינו הרי לא אחז מחומרות, אבל בקדושה, סבר רבינו כי צריך להחמיר בזה, כידוע הסיפור על בת רבינו שכיסתה את השעון עם מטפחת אמר לה רבינו "בדורינו גם זה יכול לבלבל". כמובן בלי נערוון (עצבים), רק להסביר בבית שזה לא חומרות רק הלכות מעיקר הדין. והרי כולם רוצים ברכה בבית, פרנסה טובה, ולזכות לילדים טובים, יש לדעת כי לכל זה זוכים רק ע"י צניעות.

יש להתחדש ולהתחזק ללכת בבגדים ארוכים, ובכיסוי ראש כראוי, וכן לא ללבוש את הבגדים השקופים מה שיש היום רח"ל. יש להסביר להם את המצוה הנפלאה, כדי שתהיה להם חשק לקיים זאת בשלימות, ושיבינו כי הצניעות מציל אותם בזה ובבא. וכשיש צניעות בבית זה מביא שמחה בבית, הילדים שמחים וכולם שמחים, וע"י שמחה מקרבים את הגאולה כמו שכתוב "כי בשמחה תצאו" במהרה בימינו אמן.

בשנים האחרונות יש התעוררות ללמוד הל' טהרה בימי השובבי"ם, זה דבר חשוב, אבל צריך גם לדבר וללמוד הלכות צניעות הנשים שזה גם כלול בהלכות טהרה. ב"ה אצל המשפחות שלנו המצב פחות או יותר 'מיט גרויס חסד' אבל בכל זאת כל אחד צריך התחזקות בזה. כתוב בפלא יועץ, כי עיקר הדין וחשבון בבית דין של מעלה של האשה תהיה אם הלכה בצניעות או לא.

יש כאלה אומרים שצריך להתחזק בשמירת הלשון וכו', זה נכון, אבל העיקר זה הצניעות. בזוהר כתוב כי אם רוצים ברכה בבית צריך לראות שילכו בצניעות, ומבואר שם שצריך לכסות את השערות שלא יראו אפי' שיערה אחת, ואם אין צניעות ח"ו אומר שם הזוהר הק' עונשים נוראים.

צריך לדעת כי ההליכה בצניעות כפי ההלכה אינה 'חומרא'. אבי מורי ע"ה דיבר פעם בפורים שאסור ללכת עם פאה, נענה אחד הנוכחים ואמר: בפורים צריך לדבר מעבודת ה' לא מדברים כאלה... ענה ר' שמואל: "אם האשה הולכת בלי צניעות לא שווה כל העבודת ה'!" יש כאלה חושבים שזה חומרא אז אני לא מקיים את החומרא הזאת, יש לדעת כי זה לא חומרא! אלא דברים הנוגעים ברומו של עולם.

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים ומקומות הק'

שמואל מאיר חשין

קברו של הכהן הגדול מאחיו - "שמעון הצדיק" חקוק בעט ברזל בקורות ימי חסידי ברסלב בעיר הקודש בירושלים. אין מי ששמע על חבורת ה'עובדים' בדור הקודם ללא הידיעה כי "קבר שמעון הצדיק" שימש עבורם כמקום מועדף ומסוגל לעבודת ה', בפרט החסיד הידוע רבי שמואל שפירא שנהג להתבודד במקום שעות על גבי שעות כידוע.

אכן ימים ושנים של עבודת השם הקדישו אנשי שלומינו בדורות הקודמים, אצל מערת קברו הקדוש של שמעון הצדיק זי"ע. פוק חזי כמה מוזכר המקום בסילודין בספר "ימי שמואל" להרה"ח ר' שמואל הורביץ זצ"ל. גם בימינו, אנו מוצאים שם רבות את חסידי ברסלב הממלאים את המקום במשך כל שעות היממה בתורה ותפילה.

בדרך אגב, מעניין לגלות כי ככל הנראה היה מנהג ידוע אצל אנשי בדורות הקודמים להתפלל "קבלת שבת" במערת שמעון הצדיק. עדות לכך אנו מוצאים בעלון שהופיע בירושלים לפני כשבעים שנה, לאחר שהוא מביא את מנהג האריז"ל לקבל שבת על פני השדה מחוץ לעיר, הוא מעיד: "וכן נהגו אחריהם חסידי ברסלב בירושלים בימינו, שהם נוהגים לצאת לקראת השבת למערת שמעון הצדיק בירושלים, בעמק הרווה שלמרגלות הר הזיתים והר הצופים הנטוע זעיר פה זעיר שם עצי זית עבותי גזע ועתיקי יומין". מנהג זה גם מופיע בקובץ "כרם החסידות" כמנהגם הוותיק של חסידי ברסלב (במאמר על רבי זכריה מנדל מירוסלב, מאת החוקר הר' מאיר וונדר) ובעוד מקומות.

מערת שמעון הצדיק – הכהן הגדול

מקום מקובל ומסוגל מאד

לא בכדי, מערת שמעון הצדיק, הנמצאת במרחק הליכה קצר מהשכונות החרדיות בעיה"ק ירושלים, שוקקת חיים במשך כל שעות היממה. אלפי יהודים יראים ושלמים מבקרים במקום הקדוש הזה, מתפללים ולומדים ומעוררים זכות הכהן הגדול שיעמוד להם לישועה.

שכן האמת ניתנת להאמר כי רבים מהמשתתפים הקבועים במקום, מעידים על ניסים גלויים וישועות למעלה מדרך הטבע שחוו בעצמם לאחר תפילה נרגשת אצל קברו של שמעון הצדיק, והדבר כבר היה ידוע בירושלים מאז ומקדם, כפי שאנו רואים דברים נוראים ונוקבים בקריאת גדולי הרבנים הספרדיים שכתבו ב"אגרת שליחות" למען גאולת המקום בשנת תרמ"ב: "קבלה היא בידינו דור אחר דור, כי בכל עת וזמן שישראל שרויים בצער, ללכת למערת שמעון הצדיק זיע"א, אשר הוא היה כהן גדול משרת עליון לפני ולפנים שושבינא דמטרוניא, והוא היה מבקש רחמים על צאן קדשים ובתפילותיו ובקרבותיו מכפר על עונותינו, ובדוק אצלינו שבכל צרותינו אשר אנחנו הולכים להשתטח על מצבת אדונינו שמעון הצדיק זיע"א, לא חזרה תפילתנו ריקם ומבקש רחמים עלינו, העונה אותנו בעת צרה". על קריאה זו

חתמו גדולי רבני העיר, ובראשם הג"ר יעקב שאול אלישר והג"ר מאיר רפאל פאניזיל ועוד.

גם סיפורי הוד מסופרים זה דורות רבים, ביניהם ניתן לציין כי מרן הבן-אישחי בספרו הגדול מביא בפרשת בשלח בארוכה סיפור נס שהתרחש ע"י תפילת בני ירושלים בקבר שמעון הצדיק בראשות רבי משה גלאנטי זצ"ל בעת עצירת גשמים שהביאה לכך שהפחה הוציא גזירת גירוש על כל יהודי ירושלים אם לא יגיעו גשמים. ונעתיק מקצת מלשונו הזהב של הבן איש חי: "ראש הרבנים מהר"ם גלאנטי ז"ל

פנים מערת שמעון הצדיק

עיה"ק... ומערה אחרת יש בה שמעון הצדיק ועמו הרבה תלמידים, ובאחרת סנהדרין וחכמים הרבה שנשתכח שמם לאורך הזמן". ואכן, כאשר ביקר האריז"ל בירושלים קיים ברוח קדשו את הקבלה העתיקה שאכן אמיתית היא, כפי שמעיד מהר"מ חאגיז (בספרו אלה מסעי עמוד כח) "הרב ז"ל קיים מערה של שמעון הצדיק שהיא בצפונה של עיר".

קבר אשתו וקברי תלמידיו

בספרי המסעות נכתב בבירור כפי שמקובל כיום כי המצבה בפנינת המערה היא מצבת קבר שמעון הצדיק. עד לגאולת המקום מידי הערבים בשנת תרל"ו היתה המערה מחולקת לשלושה חדרים. מאלפים הם דבריו של רבי משה ריישר משנת תרל"ב בספרו שערי ירושלים (שער ח' דף לג.): "מערת שמעון הצדיק משיירי כנסת הגדולה ואשתו. חדר החיצון מרובע, ובו מקוה מים חצוב מאבן, ומזה החדר הולכין לשני, ומן השני יש פתח קטן נכנסים בו בפישוט ידיים ורגלים ובאים לחדר השלישי, אפל, ולוקחים עמהם נרות. בכותל מערב ארון ארוך מעוך בארץ אצל הכותל ועליו גל אבנים קטנים. ובכותל מזרחי כמותו, הוא ארון אשתו. ובכל החדרים חצובים מן ההר כאבן אחת". מדבריו אנו למדים כי בקיר ממול מצבת שמעון הצדיק (כיום מונח שם ספסל ושולחן), שם הראו בעבר את מצבת אשתו! גם רבי שמחה מזאנאוויץ בספרו אהבת ציון (שנת תקכ"ד) מעיד על קבורת אשתו של שמעון הצדיק: "ראינו מערה ובתוך המערה באר מים, ואמרו אחינו בני ישראל ששם קבורת שמעון הצדיק ואשתו".

מי שביקר פעם במערה ראה שקיימים עוד מספר ארונות קבורה בשאר צידי ופינות המערה, על חלק מהם הותקנו מדפי ספרים לרוב. רבי משולם מוואלטרס מוסיף וכותב: "ושם במערה שלו כמה מערות לצדיקים וחסידיים שאין אנו יודעים אותם". לפי ספר "יחוס הצדיקים" הכותב "ועמו הרבה תלמידים" הרי שמדובר בתלמידיו. אולם יש לציין כי אין האמת כדברי הכותבים כי מדובר בקברי אנטיגנוס איש סוכו, יוסי בן יעזר ויוסי בן יוחנן המוזכרים כתלמידיו במסכת אבות, שכן האריז"ל בשער הגלגולים מגלה שהם קבורים באיזור צפת, אלא הם כנראה תלמידים אחרים. (ספר אבן השוהם להגה"ח ר' אביש ציינורט שליט"א).

בור הטבילה

עד לפני שנים ספורות ניתן היה עדיין לראות את בור הטבילה, באר מים, שהיה בחדר קטן עם חלון ממול למדרגות הכניסה למערה. בספרי המסעות הקדמונים מוזכר חדר זה כ"מקוה של שמעון הצדיק". וכנראה שבעקבות כך כונתה המערה בפי הערבים "ביר אל-יהודיה" כלומר, הבור של היהודים. לבד מהעדויות של ר"מ ריישר ור"ש מזאנאוויץ דלעיל, אנו מוצאים גם בספר שבחי ירושלים (שנת תקס"ט) "מערת שמעון הצדיק וטבילה בתוך הכרמים ואילנות רבות". וכן בספר חבת ירושלים (שנת תקצ"ה): "והיינו שחצובים מערה לפנינו ממערה, ובהחיצונה הטבילה הנזכרת ובהפנימית

העריך צום שלשת ימים... ביום השלישי בנטות השמש לערוב, ציוה הרב ז"ל אל כל המקהלה ללכת אתו אל קבר שמעון הצדיק ז"ל זיע"א להתפלל שם בעד הגשם, וכל אחד מאותם האנשים והנשים יקחו בידם מטפחות וחריטי גשם מעטפות ונעלים, כי שיבתם מן קבר הצדיק ז"ל יהיה שטף הגשם... וילכו אחרי רבם התמים, ויצאו מן שער העיר הצפוני הנקרא 'באב אל עמוד' (שער שכם)... ויסע הלאה עם עדתו עדי הגיעם אל עמק יהושפט אל קבורת שמעון הצדיק, ויכרע הרב על ברכיו, וישתטח על ראש הקבר, וכל המקהלה מסביב לו, וישאו קולם בליל ובכי ותחנה... פתאום התנשא רוח גדול וחזק, עדי התנועעו עצי הזית על פני הר הזתים, ועצם תכלת הרקיע התכסה בעבים, אגלי מטר כבדים נפלו ממרום... לא שבת הגשם שלשת ימים ושלשה לילות".

בספר ירושלים של מעלה גם מופיע סיפור מאלף שאירע אצל האדמו"ר רבי דוד'ל בידרמן מלעלוב ירושלים, כאשר השכן הערבי התנכל לרבי מנחם מנדל גלבשטיין מדליק נר התמיד שעל הציון, ולאחר שבא על ענשו קיבל הערבי על עצמו מכאן ואילך לשמור על המקום הקדוש ועל הבאים בשעריו, מכל רע. כמו כן ר' משה ריישר בספרו "שערי ירושלים" מספר שכל ערב שבת הלכו יהודים להדליק נרות ליד הקבר. יום שישי אחד בלכתם לקנות את השמן עבור הנרות, מצאו את החנות סגורה, ורק בקושי הצליחו למצוא כמות שמן המספיקה רק לחלק מן הנרות. נעשה להם נס והשמן הספיק לכל הנרות במערה.

ואכן בקרב יהודי ירושלים השתרש המנהג להתפלל תדירות בקבר שמעון הצדיק. עדות לכך אנו מוצאים גם בספר "אורחות רבינו" (ח"א עמ' ש"ח) בו מעיד הסטייפלר זצ"ל כי "הגאון הקדוש מהרי"ל דיסקין היה הולך לקבר רבי שמעון הצדיק להתפלל" וכמובן שגם הסטייפלר עצמו נסע לשם להתפלל, כמובא שם.

מקורות קדמונים וקבלת האריז"ל

עוד בזמן הראשונים מוזכר בכתובים מערת קברו של שמעון הצדיק. בין הראשונים המזכירים אותו הוא רבי יעקב (שליח רבינו יחיאל) מפאריס (שנפטר בשנת ד' אלפים תתקצ"צ בערך). וכן ב'מסעות רבי משולם מוואלטרס' (שנכתב בשנת ה' רמ"א) סימן י' כתב: "ובחזרתי לירושלים רחוק משם מיל לצד צפון ראיתי קבורת שמעון הצדיק במערה... וקבלה בידינו מפה אל פה מזמנים קדמונים אשר אין לספק באמיתותם" וכן ב'מסעות ארן ישראל' סימן ה, (שנכתב בשנת ה' רפ"ב) "חזרתי לירושלים והייתי במערת שמעון הצדיק שהיא סמוך לעיר". וכן רבי משה באסולה: "הייתי סמוך לירושלים במערת שמעון הצדיק". גם רבינו עובדיה מברטנורא מזכיר את "מערת שמעון הצדיק" באחד ממכתביו. (ראה להלן עוד מספר מקורות מאוחרים יותר).

בספר יחוס הצדיקים (שנדפס בשנת ה' שכ"א בחיי האריז"ל) עמוד קלב נכתב: "ומשם הדרך לירושלם

והאשכנזים גם יחד, ושלחו שלוחי מצוה להתרים את אחינו בארצות הגולה בכדי להוציא לפועל את רכישת המתחם ואת כל המגרש מסביב. המאמץ הוכתר בהצלחה והמקום הפך לבעלות יהודית מושלמת.

מטרה נוספת היתה נגד עיני העסקנים שהשתדלו בגאולת המקום, לייסד במקום שכונת מגורים נוספת עבור עניי ירושלים. שם השכונה "נחלת שמעון" ניתן לה על שם שמעון הצדיק, והתיישבו בה יהודים מארצות המזרח. בשנת תש"ח עם פרוץ המלחמה העקובה מדם, פונו תושבי השכונה ע"י החיילים הבריטיים ומאז היתה השכונה מיושבת בפליטים ערביים.

יומא דהילולא

מנהג וותיק וידוע קיים בירושלים עד לימינו אנו, לערוך את שמחות החלאקע בל"ג בעומר במערת שמעון הצדיק. ביום ל"ג בעומר המקום מזכיר את חצר הרשב"י במירון, התזמורת מנגנת ניגוני מירון ואף אהלי "הכנסת אורחים" גדושים בהמוני חוגגים בשילוב דרכי מהדרין כראוי.

ראשיתו של המנהג כנראה בתחילת התייסדות יישוב האשכנזים בירושלים, כאשר עדת הפרושים עברה מצפת לירושלים. בנפשם היה טבוע כיחויב' לנסוע כל שנה בל"ג בעומר לציון הרשב"י במירון, אך בימיהם הנסיעה מירושלים למירון היתה כרוכה בהוצאות מרובות, בטלטולי דרך מייגעים במשך ימים ולילות ולפעמים אף בסכנות. לכן הונהג לערוך הילולא בל"ג בעומר בירושלים

עצמה, על קבר שמעון הצדיק (ששמו כשם התנא רשב"י). המנהג התקבל על דעת כל העדות והחוגים עד שאפילו הערבים היו מכנים יום זה כ"איד אל יהוד" (חג היהודים).

יש לציין כי בספר חבת ירושלים שנכתב בשנת תקצ"ה כבר מזכיר את מנהג התגלחת: "ושמחת מצות תגלחת בני ישראל עושים שם על המישור שלפני המערה". אם כי אין הוא מזכיר דווקא את יום ל"ג בעומר. ישנם הכותבים סייעתא לעריכת התגלחת בקבר שמעון הצדיק, היות והוא החשיב תגלחת מצוה של הנזיר מן הדרום כמסופר בגמ' נדרים (ט:).

כמובן מאיליו שגם ביום כ"ט תשרי, יומא דהילולא של שמעון הצדיק (כפי שמובא בגמ' מסכת יומא לט: "אחר הרגל חלה שבעה ימים ומת"), המקום שוקק בעשרות אלפי יהודים, דרכי מהדרין הותקנו בכל המתחם, כשהתזמורת ואהלי הכנסת אורחים כיד המלך - עומדים הכן לקבל את פני הבאים.

קבורתם זי"ע". גם במכתב כוללות הספרדים משנת תרמ"ב הם כותבים: "ובתוך המערה מקוה מים טהורים אשר בה היה טובל".

למיטב זכרוני, כמעט תמיד היה המקום יבש ממים, ורק לעיתים נדירות היה מתמלא מעט ממי גשמים שהיו מחלחלים דרך התקרה. כיום אין זכר למקוה, כי מפני הצורך הדחוף להרחיב את שטח התפילה במערה, נפרץ הקיר המפסיק בין הבאר, והחדר הקטן הפך לחלק בלתי נפרד משטח המערה המוקדש לתורה ותפילה.

כאשר מציינים את השיפוצים שנעשו במשך השנים במקום, יש להזכיר את החלונות הקיימים עד היום בצד הימני של הירידה למערה, אלו סותתו לפני למעלה ממאה שנה, ע"י רבי יעקב מן (חתן רבי יצחק חשין) שהצליח בחישובים הנדסיים מדוייקים להתקין את החלונות. עד אז היו שורר במערה חושך ומחנק, הנרות שהודלקו בתוכה היו משחירים את המערה ואת

פני באיה ואף היו כבים מחוסר חמצן. מהנדסים נכרים שהובאו למקום לא הצליחו למצוא פתרון ורק היהודי החרדי רבי יעקב מן משכונת מאה שערים הוא זה שביצע את המלאכה, ואותו יום היה ליום שמחה לאנשי ירושלים. (ספר ירושלים של מעלה חלק ד' עמ' 78).

בשנים האחרונות נוסף אולם גדול בחזית פתח המערה, חלקו הגדול מיועד לבית מדרש, ומותאם גם לציבור הכהנים, וחלקו השמאלי הפך לעזרת נשים, כשאף מציבה יפה נבנתה בתוכה, מכוונת בדיוק מול מקום המצבה שבתוך המערה.

בכך נעשה תיקון גדול כאשר תוכני המערה משמש למקום תפילה מסודר במשך כל היום. גם מקוה טהרה מהודר נבנה בחצר הסמוכה ומשמש את הפוקדים את המקום בקביעות.

גאולת המקום ובניית "נחלת שמעון"

לא תמיד היתה דרכם של היהודים סוגה בשושנים כאשר היו ניגשים להתפלל במקום קדוש זה. עד לשנת תרל"ו שלט במקום ערבי מקומי שהיה גובה דמי כניסה עבור הכניסה והתפילה במערה. כפי שמעיד בספר שערי ירושלים משנת תרל"ב: "המערה הזאת נמסר ביד ישמעאלי אחד ועשה פתח הסוגר, וכשהיהודים באים לשם לוקחים ממנו המפתח ולוקח כ' פארי"ס לגולגולת..." מידי פעם אף היו בעלי המקום מתנכלים ומפריעים לתפילות בתואנות שונות ומשונות, כמו נזקים הנגרמים לאילנות וכדו'.

עד שבשנת תרל"ו התעוררו רבני העיר בראשות רבי אברהם אשכנזי, בשיתוף פעולה של קהילות הספרדים

אגרת שליחות לגאולת מערת שמעון הצדיק משנת תרל"ו

מערת סנהדרין קטנה

בתחילת הסימטא המובילה לעבר המערה, מצויה בצד שמאל מערה עמוקה ומסועפת, מחולקת לחדרים רבים, שבתוכם בדיוק עשרים ושלוש כוכי קבורה, כמנין כ"ג חברי "סנהדרין קטנה" ומכאן שמה. לפי הכיתובים החרוטים על גבי הפתח, היא שופצה בשנת תרס"ב ולאחר מכן בשנת תרע"ח. כיום, המערה סגורה למבקרים.

מערת סנהדרין קטנה

מערה זו נזכרת בכמה מן המקורות הקדומים כמערת סנהדרין קטנה, (ראה בספר חבת ירושלים וביחוס הצדיקים המובא לעיל). אם כי כבר ראיתי מי שתמה כיצד יתכן הדבר, שהרי כאשר נפטר אחד מכ"ג חברי הסנהדרין היו ממנים אחר תחתיו, וכיצד נוצר מצב שכל עשרים ושלוש חברי הסנהדרין נקברו כאן. (א"ה) יתכן כי נקראת כך מחמת שנקברו שמה כ"ג מחברי הסנהדרין כמנין הסנהדרין הקטנה).

מערת חנניה מישאל ועזריה

בחצר הפנימית, לאחר שעוברים את מערת שמעון הצדיק, קיימת מערה קטנה מרובעת, על פתחה הוצבה בתקופה האחרונה מצבה מאירת עינים: "מערת חנניה מישאל ועזריה". המקור לכך אינו ברור, אולם הג"ר ישעיה הורביץ (אבי החסיד רבי שמואל הורביץ) בספרו עדן ציון, כותב כי להבנתו בספר סדר הדורות בשם גלילות ארץ ישראל, "במערות השניות" שלאחר קבורת הסנהדרין ובסמוך לקבר שמעון הצדיק, שם הוא קבר חנניה מישאל ועזריה (שנמנין גם הם על אנשי כנסת הגדולה כפי שמזכיר בסדר הדורות). ויתכן כי כוונתו למערה זו שהיא מקום קבר חנניה מישאל ועזריה.

אמנם במהדורות סדר הדורות שלפנינו מופיע הנוסח הזה: "בעיר רמה כו', ומשם דרך לירושלים במערות קטנות שבמערה גדולה נקברים חנניה מישאל ועזריה". תיאור שכזה אינו מתאים לכאורה למערה זו שהיא חדר אחד בלבד חצוב בסלע, ולא מערה קטנה שבגדולה וכדו'. ואולי כוונתו על מערת סנהדרין קטנה.

מערת הרמב"ן

בהמשך הרחוב הראשי, לפני שפונים שמאלה לרח' "אבו בכר א צדיק" (ממנו פונים ימינה לסימטה של קבר שמעון הצדיק) קיימת חצר ערבית ובה מערה חרבה ומוזנחת הנקראת "מערת הרמב"ן". ישנה קבלה בפי העם (ומוזכרת בספרים בני-דורינו) כי בו התגורר

מערת חנניה מישאל ועזריה

מערת הרמב"ן המוזנחת

הרמב"ן ולמד תורה, וזה מלבד בית כנסת הרמב"ן שבעיר העתיקה. מערה זו שימשה במשך השנים האחרונות כמחצבה וכדיר לצאן.

בנוגע לעצם הייחוס לרמב"ן יש להעיר כי קצת תמוה הדבר, שכן ישנו מכתב ידוע של תלמיד הרמב"ן המספר על ירושלים וארץ ישראל, בו הוא מזכיר כי "סמוך לירושלם מערת שמעון הצדיק ותלמידיו", ואין הוא מזכיר כלל כי בסמוך למערה קיים משהו הקשור לרבו הרמב"ן.

המנין

שלכם

סקירה על בתי המדרשות של אנ"ש ואלו שקבעו בהם מקום לתפילה לדורותם

פרק א' - עיה"ק ירושלים תובכ"א

העיר העתיקה (2)

ר' משה בורשטין (שהגיע לארץ בתחילת שנת תרצ"ו) סיפר, כי באחד הימים החליט החסיד ר' נפתלי כהן (חותנו של ראבר"נ) שחייבים לארגן מנין קבוע בבית המדרש גם בימות החול, וכך החל להגיע לבית המדרש מידי יום, ובמשך חצי שנה אף התפלל ביחידות. כשהבחין בכך ר' משה הצטרף גם הוא לתפילות, עד שבמשך הזמן נוספו עוד ועוד מתפללים וזכו לבסוף לייסוד מניין קבוע גם בימות החול.

עבודת ה' בבית הכנסת

בית המדרש שימש כבית היוצר לעבודת ה' לאנשי שלומינו דרי ירושלים שבין החומות.

בספרו "ימי שמואל" מתאר ר' שמואל הורביץ בדרכו, את החיות בעבודת ה' ששאב בעת שהותו בין כותלי בית הכנסת ובמיוחד על גג בית הכנסת "ובפרט שאני נמצא בבית מדרשנו לפנינו מן החומה בתוך ירושלים העתיקה, קרוב וסמוך מאוד למקום המקדש וקודש הקדשים, אשר מן החלון רואים את קודש הקדשים, ושומעים אפילו את כל היונים הומים על גג קודש הקדשים. וכשמכים אצלינו כף אל כף שומעים הבת קול מהמחיצת כפיים בבית קודש הקדשים. ומעולם לא לן אדם בירושלים וחטא בידו. וגם הוא בבחינת ביטול והתבודדות, כי אני מתגורר שם לבדי וזה טוב מאוד לעבודת ה' וקרוב לכותל המערבי..."

"ובכלל היה הגג הזה מקום טוב עבורינו להתבודד וליישב את עצמינו ולפוש ולנוח... בפרט אם אין יכולת לעסוק בתפלה ועבודת ה' בבית מדרשנו מפני אנשים שהיו מפריעים בדיבורם, היינו עולים על הגג ושם עוסקים בעבודה זו תפילה או התבודדות.

בית הכנסת "נפש חיה" (די עגונה'ס שול)

בשנת תרפ"א החלו אנ"ש דעיר העתיקה להתפלל בביהכ"נ "העגונה - די עגונה'ס שול", בחצר העגונה אשר ברובע המוסלמי.

ייסודו של החצר הנודע ברובע המוסלמי היה על פי מעשה:

בשנת תרכ"ג עלו מהעיר שעדליץ שבפולין ר' אלתר וזוגתו, להשתקע בעיר הקודש, ובנים לא היו להם. את שם משפחתם לא גילו, והיו נקראים על שם עיר מוצאם "שעדליצער". והם איזו להם למושב בית ברחוב חברון (סראיה) שברובע המוסלמי.

ביום בהיר, נעלם ר' אלתר מבלי להשאיר עקבות, ואף כאשר חיפשו אותו ימים רבים לא מצאוהו. כך נותרה זוגתו עגונה עד סוף ימיה, ולמען יישאר ממנה זכר הקדישה את ביתה לעניי ירושלים, ואת החדר שבקומה העליונה הקדישה עבור בית מדרש, וכך נשתרש שמו של בית המדרש בשם "די עגונה'ס שול" על שמה ולזכרה.

בית הכנסת שכן ברחוב חברון (סראיה - כפי שנקרא ע"י תושבי המקום), בתוך חצר גדולה, בעלת לפחות שלוש "דיוטאות - ציילן" (שורות דירות, כמו בבתי אונגריין וכדומה). מול בנין ת"ת "חיי עולם" לשעבר. ראשיתו של הרחוב סימטא צרה ההולכת ומתרחבת עד שמתעקלת לבית הסראיה (הארמון) הלא הוא בית הממשל הטורקי, שם ישב בטרם כניסת האנגלים הפחה וסגל עוזריו. לאחר מטרים ספורים עוברים באיל-אנטרה תחת כיפה קמורה ומיד לאחריה נמצא המקום שבו היה בעבר "די עגונה'ס חצר" ושם הוא בית המדרש "נפש חיה".

בבית מדרש זה, התפללו מסלטה ומשמנה של ירושלים, מחמת כי מחלונות בית המדרש נשקף כל הר הבית ומקום המקדש, ועוד מעלה יתירה היות ובחצר זו היתה גם מקוה טהרה. בשנים מאוחרות עברה החצר לרשות כולל וורשא, והם העניקו את בית הכנסת לחסידי טשורטקוב.

העברת הבית הכנסת לחסידי ברסלב

במלחמת העולם הראשונה נפטרו רבים מבני ירושלים ה", ובית הכנסת התרוקן מבאי שעריו הקבועים, על כן בשנת תרפ"א החליטו ממוני כולל וורשא, בהשתדלות ר' דוד שכטר שהתגורר ממול - בחצרו של הרב מבריסק, להעניק את בית המדרש לחסידי ברסלב.

עקב המצב הקשה ששרר אז בעיה"ק התקשו לקיים מנין בימות החול, ולכן לא היו מתכנסים שמה רק בשבתות ובימים טובים, בהם היו מגיעים גם מאנ"ש שהתגוררו בשכונת מאה שערים.

חצר העגונה בחורבנה כפי ששופץ לאחרונה

קול קורא לתמוך בישיבה

פנקס חבר תקנות הישיבה
הכותל במו ידיו.

ישיבת ברסלב לתורה ולתפילה

בשנת תרצ"א נתייסד בבית כנסת זה כולל אברכים בשם "ישיבת ברסלב לתורה ולתפילה". הישיבה נתייסדה ע"י ר' שמואל הורביץ, ושני גבאים נתמנו לנהל את כל ענייניה הלא המה ר' שמואל מאיר אנשין ור' יחיאל גרינואלד. תלמידי הישיבה היו כלל חסידי ברסלב באותם שנים, והישיבה התנהלה בתקנות מיוחדות שנדפסו בחוברת מיוחדת, בין התקנות אנו מוצאים סדרי לימוד בכל מקצועות התורה, סדרי קימה ושכיבה, הקמת קרנות עזרה וסיוע ועוד.

בית הכנסת עמדה ופעלה עד לפרעות בשנת תרצ"ו, אז התפנו מהרובע המוסלמי.

וכך מבכה ר' שמואל הורביץ את חורבן בית הכנסת: "היה בהם רעש גדול מלימוד ותפילה תמיד כמו במאה שערים בשטיבלאך, כי היו לומדים שם מחצות הלילה ומתפללים בו כמה מנינים בזה אחר זה, וגם מקוה היה שם בחצר והיה ממש יופי והדר לראותם. ועכשיו בעוונותינו הרבים החצר חרבה לגמרי וזה כבר כמה שנים שגרים שם ערבים וערו את הבתי מדרשים עד היסוד, ועקרו והרסו את הרצפה והתקרה והדלתות והחלונות, וגם עושים שם מה שעושים השי"ת ינקום בהם" (ימי שמואל קל"ז).

המצב כיום

החצר והבניינים התפוררו מיושן במשך השנים, עד שבשנת תשל"ט נחרבו לגמרי מפיצוץ, וכך נשארו למשך שנים רבות, עד לאחרונה שעשו שיפוץ מקיף בכל הרחוב, וגם את השטח הזה שיפצו בריצוף נאה עם עצי זית.

מקורות:

"כיסופים" ח"א, "הקלויז", "מאה שנות פעילות כולל וורשא בירושלים העתיקה", "ימי שמואל" ח"ב, "קרני אור" גליון ק', "מורה דרך".

התודה והברכה להרה"ח ר' יצחק ברי"נ אנשין שליט"א על המצאת המסמכים.

התמונה וחלק מהמידע על 'עגונה' שול' באדיבות ר' יעקב גולדשטיין.

תודה מיוחדת להוצאת "כיסופים" - תולדות הרה"ח ר' משה בורשטיין זצ"ל, בתוספת תיאורים וקורות הימים ההם. לקראת פורים ניתן להשיג את שני הכרכים בביהמ"ד "אור אברהם", אצל משפחת בורשטיין או בטל: 02-5389942

וכן עשיתי הרבה פעמים בלי ידיעת איש והייתי מחיה את עצמי בלי שיעור בגג הזה והייתי מרגיש שם חיות גדול והתעוררות ומנוחה..." (ימי שמואל קכ"ו).

קומת המרתף של ביהמ"ד שימשה גם כאכסניה עבור חסידי ברסלב, וכמקום לינה לצעירי אנ"ש שהיו מקיימים יחד את עצת הניעור בלילה. וכך היתה סדר יומם: מיד אחר תפילת ערבית היו מזדרזים להניח את גופם ע"ג מזרונים מרופטים, אולם רק לשעות ספורות, שכן תיכף בהגיע שעת חצות לילה התגברו כארי לעבודת הבורא, אז היו עושים את דרכם יחדיו אל עבר ה"כותל המערבי" לערוך "תיקון חצות" ושאר עבודות קדושות עד זמן תפילת שחרית עם הנץ החמה.

בין הצעירים שקבעו את מקומם באכסניה זו אנו מוצאים את ר' יו"ט זלוטניק, ר' יונה לבל, ר' וועלוול חשין, ר' העשיל פרנקל, שהוריהם התגוררו בשכונות החדשות, ונשארו ללון שמה כדי שיוכלו לעבוד את ה' בחבורה יחדיו, ואתם עמם ר' שמואל שפירא ור' יעקב זאב ברזסקי, שעל אף שהתגוררו לפנים מן החומה, לא רצו להיפרד מבני החבורה. ואלהים הצטרפו שאר בני הנעורים שניתקו עצמם מהעולם הזה והקדישו את כל יומם לתורה תפילה ועבודת ה'.

ר' שמואל הורביץ בעצמו היה גר שם יותר מארבע שנים משנת תרפ"ד עד תרפ"ט, כפי שהוא מציין ביומנו: "ובכן היה לי ברוך ה' מקום מנוחה, והיה אצלי יקר מפז ומפנינים, ברוך ה' שזכינו עד כה." (ימי שמואל קכ"ה).

• • •

אכסניה מעניינת שימשה דווקא חצר ביהכ"נ לתקופת מה. היה זה החסיד ר' יעקב ברדיטשובר-פילמר חותנו של ר' שמואל מאיר אנשין זצ"ל בעלותו בגפו מיפו לירושלים, הביא איתו מכונת תפירה והעמידה בחצר בית המדרש, והיה עובד כחיט למחייתו.

אולם כמנהג אנשי הבעל תפילה, הרי שגם בשעת העבודה היה מחו ולבו בשמים, כאשר מעיד עליו ר' שמואל הורביץ כי היה הוגה בליקוטי מוהר"ן בעל פה ובספרי קבלה עת עבד במכונת התפירה שלו לפרנסתו, כשהוא אומר בבדיחותא "המכונה שלי מדברת קבלה". אגב את בקיאותו בספרי הקבלה מוסיף ר' שמואל הורביץ ומספר כי היה לו כח הסברה נפלאה, והיה מפרש ומפשט ענינים רמים שבחסידות ובקבלה באר היטב, כמו הפורט לפרוטות קטנות. (ימי שמואל קס"ט).

ר' יעקב זה, נראה היה למראית העין כאיש פשוט מאוד, אך מבעד פניו השמחות תדיר, וממילות הבדיחה והניגונים שהשמיע, בצבץ ה'חסידי' שתענוגות ותלאות העולם גם יחד אינן עולות בעיניו כקליפת השום. את הסיבה לשוות את מראהו כך בעיני העולם התבטא פעם לר' וועלוול חשין כי "צריך להיות נסתר".

• • •

גם החסיד הנודע ר' שלמה ועקסלער קבע לו חברותא עם ר' נתן בייטלמכר, ר' בנציון השמש ור' מאיר הזקן, שהתגוררו באותה חצר, ללמוד מידי ערב בספה"ק ליקוטי הלכות.

בין המסתופפים בבית המדרש היה גם יהודי ספרדי בשם יוסף, הוא התפלל בנעימות בלתי מצויה ואחר התפילה היה יוצא בריקוד לבדו, תמיד עם אותו ניגון, במבטא ספרדי עמוק היה משורר הניגון הברסלברי על "שמחו בה' וגילו צדיקים..."

בי"א תמוז תרפ"ז נחרב הכותל הצפוני - שם היתה הכניסה לבית המדרש מרעידת אדמה ורעש שהיה אז בעיר העתיקה, הרה"ח ר' שמואל מאיר אנשין אסף כסף מהחסידים והמתפללים ותיקן את

מנהל בחבורות האברכים

כינוס כללי

לקראת ימי השובבי"ם-ת"ת

בליל שישי פרשת יתרו התכנסו האברכים בכינוס מיוחד לרגל ימי השובבי"ם.

יותר ממאה אברכים באו כאיש אחד בלב אחד, להתעורר ולהתחזק בדברים הצריכים תיקון. את הכנס הנחה בטוב טעם הר"ר ראובן שיף, ובדבריו פתח על ההתחדשות הנפלאה שהביאו פעילי האיחוד, הן

בייסוד חבורות חדשות, הן בקיום התכנסויות ושאר הפעילות.

ראשונה נתכבד הרה"ח ר' שמעון שפירא, שהרחיב בגדולת ימי השובבי"ם שהם שקולים ומסוגלים לתשובה כימי עשרת ימי תשובה ובאופן פרטי על תיקון הברית. כמו"כ סיפר מה שהיה עם אביו הרה"ח ר' שמואל שבעת אשר נכנס יין ויצא סוד התחיל לעורר על אחת הפרצות בצניעות הנשים, אמר אחד הנוכחים לר"ש תדבר מעבודת ה', ענהו ר"ש כשהאשה אינה מתנהגת בצניעות כראוי אזי העבודת ה' של הבעל אינו שוה מאומה. (ראה תוכן דבריו בעמ' 3)

אחריו נתכבד הרה"ח ר' נחמיה חשין, שבא במיוחד מבי"ש, ובמשאו עורר את הציבור בשפתי חן עם עצות מעשיות, כיצד להחדיר בלבבות האשה והבנות את ההערכה הראויה למצות הצניעות, לא פחות מההערכה שיש להם להלכות שבת, באופן שזה יגיע מהחינוך והאווירה בבית ולא יצטרכו לתקנון והביקורת של בתי החינוך, שלפעמים זה הגורם לרתיעה הקיימת בענין חשוב זה. (ראה תוכן דבריו בארוכה בעמוד הבא)

בסיום הכינוס פצחו האברכים בריקוד בשירת "וטהר לבנו לעבדך באמת".

התחדשות

בחבורת לשון הקודש

חדש ימינו כקדם, זוהי ההרגשה בקרב האברכים דוברי לשה"ק,

שזכו להתחדש בשנית, ולפתוח שוב החבורה הנפלאה לאלו שאינם דוברי אידיש, וכספה נפשם אף הם להתעורר ולהתחזק לקבל את אור הצדיק בחבורה שבועית.

החבורה מתקיימת בימי שני, בעזרת נשים הישן דבית מדרשנו מא"ש, באופן של שיחת חברים, על פי ספרי רביז"ל.

ובזאת נקראים האברכים חדשים גם ישנים, הנה לכם ההזדמנות להצטרף לחבורה כלבבכם, עורו והתעוררו לבל נישן ימינו ושנותינו.

חבורה חדשה לתושבי

שכונת סנהדריה והאיזור

לבקשת האברכים תושבי השכונות המרוחקות, שקשה עליהם להגיע לבית מדרשינו וסביבתו כדי להשתתף בחבורה, נפתחה עבורם חבורה מיוחדת באיזור, כדי שיוכלו אף הם להתחזק בדרכי ועצות רביה"ק.

החבורה מתקיימת בימי חמישי, בשעה 7:00 בביהכ"נ דחסידי ברסלב, סנהדריה המורחבת 128, בסגנון שיחת חברים.

ומכאן תצא הקריאה לכל אחד ואחד, באם עדיין אין לכם חבורה כלבבכם, אם מפאת המקום אם מפאת הזמן, אם מחמת סיבות אחרות, חושו לפעילי האיחוד, כדי שנוכל למלאות את רצונכם ואלו שכמותכם בס"ד.

תוכן דברי הר"ר נחמיה בר"י חשין שליט"א ב"כנוס כללי" - ליל שישי פרשת יתרו

יש נתבונן מדוע נושא הצניעות כ"כ קשה אצל הנשים עד כדי כך שהם שונאים את הנושא הזה, ואפילו לשמע על המילה "צניעות" מעורר אצלם חלחלה?

התשובה היא, מכיון שמגיל קטן השניאו אצלם את הצניעות בכמה אופנים. לדוגמא: תקנון בתי החינוך בעניין הצניעות אינו מחייב לא את ההורים ולא את המורות רק את התלמידות, ולמשל, לבת אסור ללכת בחצאית צרה/ישרה, רק רחבה, אבל האמא והמורה - להם מותר, דבר זה נותן הרגשה שכל התקנות הוא רק בשביל להציק לתלמידות. זאת ועוד, מאז שהבת שומעת את המושג צניעות, כמעט תמיד הוא רק באופן שלילי, בחיפוש אחר חסרונות הצניעות אצל הבנות ובביקורת ונזיפות על כך, ואף פעם לא משמיעים מחמאות וכדו' על נקודות טובות בחלקי הצניעות שלהם.

במאמר המוסגר יש לעורר, האם על הלכות שבת וברכות וכדו' גם עושים 'תקנון', מדוע רק בעניני צניעות יש תקנות? משום שהדבר הזה, לדאבונינו, אינו מושרש בנו כמו כל עניני היהדות. שכן כשהבת נישאת היא שומרת הלכות שבת וכו' בשמחה ובנועם, וזאת מחמת החינוך שקיבלה בבית, לעומת זאת במצוות הצניעות נתחנכה כי זה קשור בעיקר לבית החינוך. ועל זה השאלה מדוע? מדוע אין מקבלות הבנות את מצוות הצניעות מתוך הבית פנימה?

ומכיון שעניין הצניעות מתקבל אצל הבנות באוירה של מתח וכדו' ובאופן שלילי, לכן כ"כ שנאוי עליהם הנושא. בכך גם מובן מדוע יש תופעה שמיד אחרי החתונה בלתי ניתנת להכיר את הבת הצנועה והחסודה בביגוד הצר והקצר.

ובכן, כאשר אברך רוצה לתקן פרצות הצניעות בביתו, ראשית עליו להבין את הקשיים של הנשים בעניין זה, וכל דיבור והצעה לתיקון צריך לבוא מתוך הבנה בקשיים שהם חווים, ובצורה של סיוע מתוך רחמנות וכדו', חס ושלום לא מתוך כעס כגון 'מדוע את לובשת כך וכך?'

ונציע דרך ישרה ופשוטה לכל אחד, כיצד יהיה בכחו להשפיע בביתו ולתקן את הצריך תיקון בס"ד.

בדרך הסור מרע:

א. לקנות ספר המדבר מהלכות צניעות הנשים, ויקבע בו סדר לימוד בביתו דייקא, וילמד אותו באופן יסודי עם המקורות. ובדרך כלל כשלאברך יש קשר נכון עם רעייתו, כבר יבוא מעצמו לספר לה מדי פעם אודות הלימוד וההלכות שלמד, וכך מתחיל כבר איזה דיבור בבית מעניין זה.

ב. כעבור תקופה שהתרגלו בבית כי הוא לומד הלכות צניעות, וכי יש בזה הלכות קבועות בדיוק כמו שאר הלכות היהדות, יקבע שיעור עם רעייתו פעם בשבוע או אפילו פעם בחודש, שיעור קצר של חמש דקות, וילמדו בנחת מתוך הספר והרחבת המקורות.

חשוב לציין, כי ע"פ רוב יהיה לה טענות ויתפתח ויכוחים בנושא, וצריך לשמע כל טענותיה בנושא זה, ולנסות להבין את כוונתה, ולבאר את הטעון בירור בנחת וברוגע.

ג. הלימוד יהיה באופן של לדעת קודם כל את מצוות הצניעות כראוי בכל פרטיה והלכותיה. ולגבי לעובדא ולמעשה, יש ללכת בהדרגה ובהרבה סבלנות, ולבדוק כל פעם אם יש לה כבר את הכלים והכוחות לקיים, כמוכן.

ד. עם הבנות ילמד ג"כ בדרך של קביעת לימוד אחת לשבוע או יותר, בחוברות המיוחדות לבנות, ויש לזכור כי מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך.

בדרך עשה טוב:

א. ישים לב לכל חלקי הצניעות שכבר זכו רעייתו ובנותיו, וידגיש אותם בפניהם ויראה להם שמחתו בזה. ועפ"י רוב כשמשבחים אדם, אזי הוא אומר שזה לא בדיוק ויש לי עוד לתקן, ויעשו זאת במשך הזמן. (וכמוכן שאת דברי השבח יאמר כדי לעודדם, ומה שהם מעירים על עצמם נעשה ממילא, אבל לא על זה יהיה כוונתו).

ב. בנקודות שקשה להם מאוד מחמת החברה וכדו' צריך לעשות בחכמה, כאשר מצד אחד יש להכניס בהם גאווה דקדושה כי המה עושים את דרך התורה וההלכה הצרופה, ומצד שני יש לזלזל בהנהגה של החברה (לא לזלזל ח"ו בחברות, אלא על הלבוש וההנהגה שלהם).

ג. מומלץ מדי תקופה "להפתיע" את בני המשפחה באיזה פרס וכדו' להביע בזה שמחתנו בצניעות שלהם, בפרט אחרי שזכו לשבור נסיון קשה.

איני רוצה להאריך עוד ולהיכנס לפרטים, והדברים אמורים בבחינת תן לחכם ויחכם עוד, וכל אחד ילמד בעצמו מספרים כאמור. רק דבר אחד ברצוני לעורר על ענין החצאיות הקצרות שנכנס למחננו שאינן מכסים הברך בישיבה, שזהו ממש פריצות, ויכול להיכשל בברכות לבטלה ח"ו, וכל אחד יטכס עצה איך לתקן דבר זה.

בתקוה ובתפילה שיערה עלינו ה' רוח טהרה ממרום, ונזכה להינצל משטף מים רבים השוצפים קוצפים בחוצות, ומלאה הארץ דעה, בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

נא להיעזר על הברכה

חברינו וידידנו היקרים שיחי
אשר הרימו את נדבת לבם עבור הוצאות הגליון

ר' חיים נפתלי'ס ור' אברהם יצחק בלום הי"ו
לרגל השמחה בבית אביו/חותנו
הר"ר זלמן נפתלי'ס הי"ו
באירוסיו בתו תחי' למזל"ט בשעתומ"צ

ר' מנחם מנדל פיין הי"ו
לרגל השמחה אצל חברו ר' פנחס טייטלבוים הי"ו
בהולדת הבן הבכור למזל"ט

לתרומות והנצחות
לזיכוי הרבים בעת שמחה או לעי"נ
נא לפנות להאברך
ר' נחמן ברש"מ חשין 05331-41491

כוס תנחומין

ברגשי צער ויגון, משגרים אנו בזאת
כוס תנחומין
לחברינו היקר
ר' יהודה קוזין הי"ו
היושב בעמק הבכא
על פטירת אביו ז"ל
יה"ר שלא ישמע עוד שוד ושבר
בגבולינו, ומן השמים תנוחמו,
בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא
תוסיפו לדאבה עוד
איחוד האברכים הצעירים

התורה הזמנית

ממושיכים עם
תורה ב' - "אמור אל הבהנים"
עד ר"ח אדר ב'

ברכת מזל טוב חמדה ולבבית שלוחה בזאת לחברינו היקרים

ר' בנימין ויצהנדלר
ר' זלמן נפתלי'ס
ר' אהרן יוסף לבל
ר' יעקב אהרן פלטניק
ר' נחמן יצחק דורנבלט
לאירוסיו צאצאיהם

ר' אשר וולרשטיין
ר' יהושע דרוק
ר' נתן רוזנפלד
לנישואי צאצאיהם

ר' נחמן ב"ר
אברהם יעקב
שפירא
ר' יעקב י.
ב"ר שמואל מאיר
אנשין
לנישואיהם

ר' דוד רבינוביץ
ר' שמואל
קלצקי
ר' משה אייזיק
שפירא
להולדת הבנות

ר' מרדכי
הברפלד
ר' אברהם שמואל
סומר
ר' נחמן צוקר
להולדת הבנים